

P V I S

1 6 0 3

THESES THEOLOGICÆ,
DE RECTA IN-
TEGRAQUE ECCLE-
SIARVM REFOR-
MATIONE.

Propositæ ad publicam disputationem

à
DANIELE TOSSANO, S. THEO-
logiæ D. & Professore in inçlyta Acade-
mia Heidelbergensi,

*Respondente erudito Iuvene,
Iohanne Masco, Silesio, Theo-
logiæ studioso,*

In auditorio Theologico, horis matutinis
ad diem Septembris 3.

HEIDELBERGÆ,
TYPIS SMESMANNIANIS.

—
c15 15 xcVII.

6.

15

GENEROSISSIMÆ

INDOLIS, INCLITAEQVE EXPECTATIONIS Adolescenti, D. Stephano Teokeolio, Vngaro, generosi & magnifici viri, D. Sebastiani Teokeolij, liberi Baronis in Kaismark filio,

Commendauit te nobis diligenter, generose, D. Baro, reuerendus, pius & doctus vir, D. Sebastianus Ambrosius, Kaismariensis Ecclesiastes, frater noster in Christo coniunctissimus. Sed te multò magis commendant mores graui verecundia temperati, egregia literatura, & singularis φιλομάθεια, praesertim circa doctrinam caelestem, cuius ita es cupidus, ut attentum te hic, & assiduum habeamus tum concionum sacrarum, tum lectionum Theologicarum auditorem. Benedicat indies Generositati vestrae Iehoua, & te velit aliquando esse patriae ab immanibus Turcis vexatae decus & columen. Volui autem has Theses nostras de Ecclesiarum reformatione, T. Gen. inscribere, non solum ut illam tuam indolem praedicarem, id est, veritati testimonium redderem: verum etiam quia memini magnam illum Theologum, Martinum Bucerum lib. 1. de Regno Christi, Ungaricas Ecclesias hoc nomine laudare, quòd praemultis alijs sancta & plena reformationi studeant: quarum exemplum aliae quoque gentes imitari cupiant. Vale & Salue generose D. Baro, 17. Augusti, 1597.

T. Gen.

obseruantis.

DANIEL TOSSANVS.

THESES

DE RECTA
INTEGRA QVE
ECCLESIARVM
reformatione.

THESIS I.

Anta est humanæ naturæ ad vitium, & nominatim ad idololatriam pronitas, & tam difficilis in hoc corrupto seculo, custodia integritatis & veritatis, vt facile in coetum ipsum filiorum Dei, siue Ecclesiam, labis aliquid & corruptelæ irrepit: quod postea Reformatione opus habeat.

II.

Id omnium temporum exempla docent, si vel finem quarti, vel initium sexti capitis Geneseos inspiciamus: vel historiam Iacobi patriarchæ, vel Mosis, Iosuaë, Samuelis, Daudis, Iosiaë, Macchabæorum, & similium perlustremus: quibus omnibus iam domus & familiæ lustrandæ, & ab idolis, & alijs abominationibus repurgandæ: iam templum, & totus cultus reformandus fuit.

Genes. 38.

1. Sam. 7.

III

Magnum inprimis, & illustrem Reformatorem
A 2 excitauit

Matth. 5. excitavit Deus filium suum, qui & doctrinam à cor-
Joan. 2. ruptelis Pharisæicis, & Templum à profanitate non
Luc. 19. semel vindicavit,

IV.

Lib. 3. hi-
stor. cap.
29. Sed nec post Apostolorum tempora, Ecclesia, teste Eusebio, diu virgo mansit: siquidem postquam sacer ille chorus præterijt, impius error, quasi con-
spiratione facta contra veritatis prædicationem, sub specie tamen scientiæ, se effundere cœpit.

V.

Hic verò duo potissimùm quæri solent: *In quo vera & necessaria reformatio Ecclesiarum consistat; Deinde, per quos illa suscipi debeat.*

VI.

De primo breviter respondemus (neque enim hoc tempore prolixè, sed *ἡπικῶς* tantùm istud argumentum tractare volumus) integram Ecclesiæ reformationem in his quatuor potissimùm esse sitam: 1. in repurgatione doctrinæ, quando in eam labis aliquid irrepsit. 2. rituum. 3. politiæ, siue gubernationis Ecclesiæ. 4. morum, tum eorum, qui in muneribus Ecclesiasticis versantur, tum populi Christiani.

VII.

Et optandum sanè erat, eos, qui reformationes, vel instituerunt patrum nostrorum memoria, vel adhuc instituunt: illorum quatuor capitum simul habuisse rationem: non autem ex parte reformasse: quod si ab illis factum fuisset, minus controuersiarum in Ecclesia, & minus *ἀνυξίας*: successus autem maior, maiorque Dei benedictio cerneretur.

VIII.

Semper enim præ oculis nobis esse debet admonitio illa Christi, *Matth. 23. Væ vobis, qui circumitis mare, & aridam, ut faciatis unum proselytum, & cum fuerit factus,*

5
factus; facitis eum filium gehennæ. duplò magis quàm vos:
Item: *Væ vobis, qui decimatis mentham, & anetum, & cu-
minum, & omittitis, quæ grauiora sunt legis, iudicium, mi-
sericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non o-
mittere.*

IX.

Necessariam esse Ecclesiæ reformationem, quo-
ties eius status dilapsus deprehenditur, nemo pius
& religiosus dubitare potest: Nam & in hunc finem
plerique Prophetarum extra ordinem à Deo exci-
tati fuere.

X.

Sed in primis opera danda est, vt sinceritas doctri-
næ, & recta inuocatio Domini in Ecclesia vigeat, re-
scissis & remotis ijs, quæ cum illa veritate, quæ est
in Christo Iesu, pugnant.

XI.

Præcipuum enim, summumque bonum omni-
bus hominibus censei debet (vt præclare habetur
in Nouella constitut. 132 Iustiniani) recta, vera, & ir-
reprehensibilis Christianæ fidei confessio: & per
consequens, hæresibus & falsis doctrinis, ne pullu-
lent, maximè occurrendum, vt ibidem concluditur.

XII.

Ideò & Christus à falsis Prophetis non secus ac
à perniciosissimis lupis cauere vult, & à primis con-
cionum suarum exordijs prius nihil habuit, quàm vt
totam *ἐκείνην* sanæ doctrinæ ad hæc duo capita
reuocaret, ad *Fidem* videlicet & *pœnitentiam*, ac simul
Dei legem à falsa Phariseorum interpretatione vin-
dicaret.

XIII.

Nam & Dei verbum inter alios vsus etiam *ἡ* 2. Tim. 3.
τῆς ἐκείνης, id est, ad correctionem, & reforma-
tionem facit, quemadmodum D. Paulus ex eodem

Dei verbo varios & perniciosos errores, aliosq; defectus in Ecclesiam Corinthiacam inducos correxit.
XIV.

Duae objectiones. Nec hic vel Prophetis, vel Christo, vel Apostolis duae illae objectiones, quas hodie Pontificij & eorum aelectae tantoperè vrgent, obstiterunt, quarum prior est, *Ecclesiam non posse errare.* Altera: *Novitates esse cavendas,* & longa consuetudine recepta non temerè mutanda, ne conscientiae turbentur.

XV.

Siquidem ad priorem respondetur, varia esse Ecclesiae tempora, & illam aliquando à falsis Prophetis, & malis Episcopis, qui soli eminere volunt, magnosq; titulos gerunt, & tamen Ecclesiam non faciunt, opprimi, vt tempore Ieremiae, cui abusus sacerdotum redarguenti dicebatur, *An peritura est lex à Sacerdote, & consilium à sapiente, &c.*

XVI.

De huiusmodi corruptis temporibus respondet Scriptura tales Prophetas, *visiones suas eloqui, non autem ex ore Iehouae:* Item, illos non amplius esse veros Leuitas & Sacerdotes, sed Apostatas, qui à Lege veritatis defecerint: Item Ierosolymam esse populum Sodomae & Gomorrhæ, Scribas & Pharisæos, progeniem viperarum.

XVII.

Et si ergo non errat, nimirum in articulis fidei, Ecclesia propriè sic dicta, id est, cœtus ille qui adheret Christo, & ab eius spiritu, & verbo regitur, errant tamen sæpè, multosq; in errorem inducunt, eius ministri & Doctores: quod in primis sub regno Antichristi futurum scriptura prædixit.

XVIII.

Interim nec totam Ecclesiam errare finit Dominus

nus

7
nus, nec finaliter errant electi, quia eos statim rursus *Matt. 24.*
in viam reducit Dominus.

XIX.

Qui autem ab impijs & idololatricis coetibus sese
sejungunt, non ab Ecclesia, sed à Synagoga Satanæ, *Apo. 2.*
& ex Babylone secedunt, & qui illa corrigunt & e- *Apo. 18.*
mendant, quæ à falsis Doctoribus contra Dei verbū
in Ecclesiam intruduntur, haud quaquam pertur-
batores, vel nouatores existimari debent.

XX.

Nam cum tale quid Eliæ olim ab impio Rege A-
chab obijceretur: Non ego (inquit Propheta) Israe- *1. Reg. 18.*
lem turbavi, sed tu & domus patris tui, qui dereli-
quistis mandata Domini, & secuti estis Baalim.

XXI.

Ad nuncium de nato Christo in Bethlehem, tur- *Matt. 2.*
babantur Herodes, & tota ciuitas Hierosolyma, sed
turbabantur à prauis suis affectibus, sine vlla vel
Christi, vel Euangelij culpa.

XXII.

Et hoc sensu dicebat Christus: Ne arbitremini, *Matt. 10*
quod venerim ad mittendam pacem in terram: non
veni vt mitterem pacem, sed gladium: per Gladium
intelligens cruenta dissidia, quæ excitantur, dum
mundus resistit veritati, & diabolus cum impijs o-
dium suum exercet, contra eos qui veritatem pro-
fitentur.

XXIII.

Fremat autem licet mundus, haud quaquam
est conueniendum ad mendacia & Idololatrias, nec
dissimulanda veritas, contra quam nihil possumus,
(inquit Apostolus) &, vt masculè olim respondit
Lutherus: *Si Cæsar imperium præendit se velle habere. 2. Cor. 13.*
imper-

5

imperturbatum, sciat ille Christum quoque regnum suum
imperturbatum habere velle.

XXIV.

Nec nouatores sunt, (quod ipsum Christo, Marci
1. & D. Paulo Act. 17. obijciebatur) qui doctrinam
Prophetarum, & Dei verbum nobis proponunt.

XXV.

Offic. 1 Nos noua omnia (inquit Ambrosius) quæ Christus
Contra. E- non docuit, iure damnantur, & vt Cyprianus monet, *Con-*
pist. St eph. suetudo sine veritate, nihil aliud est quam erroris vetustas.
ad Pomp.

XXVI.

Euseb. libr. Præter reformationem autem & repurgationem
10. histor. doctrinæ, quæ à Christo & Apostolis facta est, etiam
Eccles. c. 3. sæpè postea à laudatis & Christianis Imperatoribus
idem susceptum, & Ecclesiæ encoenia celebrata fu-
erunt, vt temporibus Constantini Magni: cum ex-
plosis idolomanijs Ethnicis, Christiana doctrina pro-
mulgata fuit: Item cum totus penè Oriens inuale-
scente Arianismo nutaret, Ecclesiæ ab illis blasphem-
Theodorit. ijs post Valentis obitum, sub Gratiano, & Theodo-
libr. 5. sio repurgatæ, & postea contra Eutychianorū & Mo-
Euagr. lib. nothelitarum errores, & factiones, ab alijs quoque
2. imperatoribus Synodi conuocatæ fuerunt, sicut ex
Historia Ecclesiastica liquet.

XXVII.

Hic verò obstrepunt Pontificij dicentes: nullam
tamen illis temporibus, aut postea Ecclesiæ Roma-
næ reformationem tentatam, nec eam in aliqua Sy-
nodo alicuius hæreseos aut falsæ doctrinæ ream per-
actam fuisse.

XXVIII.

Ad quam obiectionem duo respondentur, Pri-
mum: quotquot contra Pelagianos & contra imagi-
nes habitæ fuerunt Synodi, contra Papatum, qualis
hunc

nunc est, habitans fuisse: & tempore quidem puriorum patrum, nec talem tyrannidem, nec tales superstitiones in Ecclesia Romana apparuisse, quæ tunc demum, cum iusto Dei iudicio & iuxta Apostolicas prædictiones Antichristus manifestè Dei Templum inuasit, totùmque Dei cultum post Gregorij I. Pontificis, ac imprimis post Caroli Magni tempora peruertit, inualuerunt.

XXIX.

Deinde respondetur: falsum esse, nullam ante Lutherum de Papali Idololatria & profanatione Ecclesie auditam querelam: Nam Deus bone, quam multos subinde excitauit Dominus, virosque magni nominis, vt V. Viclefsum, Hussum, Hieronymum de Praga, & innumeros alios, qui Papæ reelamarunt, de quibus vide in Catalago testium veritatis.

XXX.

Verum quod vel plures non extiterunt, vel in solenni Synodo superioribus temporibus, Pontificum Blasphemie & Idolomanie damnate non fuerunt, obstitit intoleranda tyrannis, & crudelitas aduersus eos, qui contra Papam vel hiscere audebant: Item, quod Pontifex Romanus erepta Ecclesie omni libertate, in Synodis pro arbitrio omnia præscribere, & dominari voluit.

XXXI.

Et quia nimis longum esset omnes querelas contra abusus Ecclesie Romanæ & tenebras à Scholasticis plerisque in simplicem & planam Euangelij doctrinam illatas percensere, sufficiet in præsentia querela illa Bernhardi, sub annum Christi 1140. sermon. 33. Bernardi super Cantica. Væ, inquit, generationi huic, à sermone Phariseorum, quod est, hypocrisis, si tamen hypocrisis dici debet, quæ iam latere præ abundantia

B

non

non valet, & præ impudentia non quarit: serpit hodie putida tabes per omne corpus Ecclesiæ, & quò latius, eo desperatiùs, eoque periculosiùs, quo interiùs: Omnes videntur amici, & inimici sunt, ministri Christi sunt, & seruiunt Antichristo: ipse est Antichristus, qui se non solum Diem, sed & Meridiem mentietur, & extolletur supra id quod dicitur, aut quod colitur Deus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui, *2. Theß. 2.* vrpote verus & æternus meridiès, sponsus & aduocatus Ecclesiæ, qui est super omnia benedictus in sæcula.

XXXII.

CVM itaque ad cumulum suum peruenisset Pontifica tyrannis, & abominatio: reduxit DEVS sæculum felicius, & magnos Heroas, principes viros, & Doctores excitauit, qui tetriores abusus circa doctrinam reformarent, & de veris cultibus & recto vsu Sacramentorum, non ex aliqua petulantia, aut pro suo arbitrio, sed ex Dei verbo populum Christianum instituerent, quorum conatibus ita benedixit Deus, vt paruo tempore multi populi, Ducatus, Comitatus, imò & regna aliquot fasces Christo submitterent, & hanc ipsam reformationem Cardinales aliquot, Episcopi, Abbates & Monachi complures approbarent, ac per necessariam iudicarent.

XXXIII.

Talis reformatio si extra ordinem, & non expectata Synodi œcumenicæ sententia facta est: id Pontificium peruiaciæ, qui ne minimam quidem reformationē vnquam admittere, nec ad iteratas petitiones Cæsarum, Regum, & Principū liberā Synodū in qua controuersia ex Dei verbo deciderentur, cogi voluerūt, adscribi debet. XXXIV.

Coacti ergo fuerunt per conscientias ij, qui Deo de suis

de suis populis & de gregibus sibi commissis rationem reddere tenentur, id quod veritas & summa necessitas postulabat, pro virili aggredi, & contemptis brutis Pontificum fulminibus, operam dare, ut Deo potius, quam hominibus placerent.

XXXV.

De necessitate & modo illius reformationis, præter ea quæ passim in scriptis D. Luth. & apud Sleidanum reperiuntur; præclarus & peculiaris tractatus inter Caluini opuscula exstat, De necessitate reformationis Ecclesie, ad Cæsarem Carolum V. & Principes Spiræ congregatos, Item Martini Buceri in reformatione Coloniensi, & in duobus libris, quos in Anglia de regno Christi scripsit.

XXXVI.

Et hæc quidem de prima & primaria parte reformationis, nimirum circa doctrinam, qua de re piji quoque tractatus, sub annum Christi 40. in Misnia editi sunt, à Ioanne Riuiio Attendoriense, veluti de abusibus Ecclesiasticis, & de instauranda doctrina Ecclesiastica.

XXXVII.

Cæterum cum de altero reformationis capite, de Ritibus nimirum agitur: hic distingui solet inter ritus à Christo mandatos ad Fidei confirmationem, totiusque Ecclesie usum, & inter eos, qui ad Ecclesie ordinem & disciplinam faciunt, ac pro locorum & temporum circumstantiis aliquando variantur.

Alterum reformationis capitulum. Rituum distinctio.

XXXVIII.

Prioris generis sunt, sacra signa vel sacramenta, in quibus hæc tria necessariò retinenda esse Ecclesia semper iudicauit. 1. ut verba institutionis in administratione Sacramenti, non mutantur aut omittantur. 2. ut & elementum & ritus à Christo institutus

Sacramenta.

feruetur, non loco aquæ oleum, aut mel: nec in cæ-
na loco panis aliud elementum adhibeatur, nec ele-
uetur panis, sed frangatur. 3. Vt seopus & finis Sacra-
menti attendatur, quæ duo posteriora, præsertim
circa Eucharistiam parum in Papatu obseruata fue-
re, ac ideò reformatione omninò indiguerunt.

XXXIX.

*Regule de
vitib. ordi-
nis causa
instituti.
1. Cor. 14.*

De ritibus ad ordinem & disciplinam Ecclesiæ
facientibus, hæ regulæ semper tenendæ sunt.

1. Ordine quidem & decenter omnia in Ecclesia
fieri debere.

2. Ad ædificationem, non ad destructionem illos
comparatos esse oportere: id est, tales non qui po-
pulum in errore detineant, sed gloriæ Dei, & institu-
tioni proximi seruiant.

2. Cor. 10.

3. Libertatis Christianæ, & leuis iungi Christi ha-
bendam rationem ne per *κακοζηλία* multitudine ce-
remoniarum, more Iudaico oneremur: quod iam suo
tempore factum queritur Augustinus.

Epist. 23.

4. Ne vel minimum adsit superstitionis contagi-
um: & periculum: siue per se siue per accidens, aut
pro vtilibus ceremonijs habeantur, quæ in Dei ver-
bo prohibitæ sunt, & domesticos fidei, aut alios pe-
grinos ad Idololatriam allicere possunt.

5. Vt Ecclesiæ ad indifferentes ritus, quales sunt
de certis diebus ieiuniorum, & participandæ Eucha-
ristiæ: de cantu Psalmorum in Ecclesia, de situ aut
forma mensæ Eucharisticæ, de vsu campanarum, &
similibus non ita præcisè omnes alligentur,

XL.

Quod verò ad imagines attinet, quas cultus & re-
ligionis causa à Pontificijs extractas fuisse constat:
ut & Altaria ad sacrificandum suppositis nescio qui-
bus imaginarijs martyrum exuuijs: illa omnia tan-
quam

quam abominandæ superstitionis monumenta, & ad-
lecebras, omnes orthodoxi, si veram & integram re-
formationem instituere velimus, remouenda putant.

XLI.

Idem de vestitu Sacerdotum auro, argento &
gemmis fulgente sentiendum est, quo sacra facientes
apud Pontificios vti solent, ac si vel Leuiticum sacer-
dotium adhuc duraret, vel simplicitatis verbi crucis
eos puderet.

XLII.

Imagines certè siue idola, si religionis causa
vel quod eodem redit, vt ad religionem & institutio-
nem populi facientia in templis habeantur: Dei le-
ge prohibita esse, dubitari non potest: quomodo-
cunq; decem præcepta partiari: nam quid tam ex-
pressè, quid tam sæpè à Mose, & reliquis Prophetis
prohibetur? Sed illud in primis, ne Dei incorporei,
infiniti, æterni, inconspicui imaginem fingamus.

XLIII.

Ideo ne Liuitico quidem sacerdotio stante, vlla,
vel Dei, vel Sancti alicuius imago in templo vnquam
aut tabernaculo conspecta fuit, ne quidem post tot
visiones Danielis Prophetæ de quibus cap. 7. nam, si
quæ vel in tabernaculo, vel in sanctuario imaguncu-
læ cernebantur: & coloco erant sculptæ & talium
rerum imagines, & tam parum oculis populi exposi-
tæ, vt hic nihil ab idololatria periculi fuerit.

XLIV.

Et inepta est illa argumentatio: ex Dei mandato,
quorundam animalium imagines, non certè ad parie-
tes templi, sed loco planè humili, & à conspectu re-
moto, ornatus causa in sanctuario Leuitico locatæ
erant: Ergo nobis abrogato Leuitico sacerdotio, Dei
& sanctorum imagines, quas Pontifices Romani in

14
templis cultus causa positas esse voluere, sunt retinendæ.

XLV.

*Libr. 4. de
fid. cap. 17.* Quid quod Damascenus magnus alias imaginum patronus scribit: Inuisibilis, incorporei & incircumscripti Dei neminem posse facere repræsentationem; & summæ tum insipientiæ, tum impietatis esse id tentare.

XLVI.

*Iacobitæ
hæretici.* Iacobitæ autem hæretici, de quibus Nicephorus libr. 18. cap. 52. Eutychnianorum soboles, (quæ nostro tempore reuixisse videtur) tempore Phocæ Imperatoris, sub annum 600. inter alia voluerunt imagines Dei, & Spiritus sancti cudi.

XLVII.

Sed quid, quæso, aliud est imagines Dei, & diuorum in templis, quæ religionis ergo adeuntur, retinere velle, quam infirmis, aut malè institutis, quorum semper magna est copia, lapsus occasionem; pijs, & rectè sentientibus, scandalum præbere?

XLVIII.

*Libr. de I.
dololat.* Posteaquam imagines, & omnis generis simulacra mundo illata à Diabolo fuere, (inquit Tertullianus) hinc humanæ calamitatis initium: & propter hanc causam, ad eradicandam Idololatriæ materiem Lex Diuina Exod. 20. proclamat: *Ne feceritis Idolum:* & addit, *Neque similitudinem, eorum, quæ in cælo, in terra, in mari:* At omnia (inquit idem) colit humanus error, præter suum conditorem.

XLIX.

Turpe est, alienum est, & indignum, eos qui Evangelicos se profitentur, in tanta luce, in tanta libertate, illos laqueos, illa offendicula & libenter retinere, & acrius, quàm pro vlllo fidei articulo, pro idolis dimicare

dimicare, non equidem libertatis Christianæ causa quæ in illis rebus non consistit: (quemadmodum cum Schvvenckfeldianis Pseudo Lutherani putant,) sed vt reformatis Ecclesijs, quas grauiore odio quàm Pontificiam Synagogam prosequuntur ægrè faciant & seditiones contra eos truculentis suis scriptis moueant

L.

D. certè Lutherus, cuius isti noui Iacobitæ autoritatem se magni facere præ se ferunt, nonne in illo tractatu Germanico, què Reuelationem Antichristi ex Daniele nominat, disertè scribit, Antichristum inter alias notas ex eo dignosci, & tantam hinc sibi conciliaffe maiestatem, quod tam splendor vestes Pontificiales, tantum strepitum organorum, & musicarum cantionum, tot imagines preciosis vestibus aut picturis fulgentes in templa inuexit.

D. Luther.

Tom. 7.

Vviteberg.

LI.

Nihil autem pro his Lutheri simijs facit, quod Carolo stadij factum, nempe ab eo susceptam Vvitebergæ rituum innouationem Lutherus improbauit.

LII.

Nam id à Luthero secundum quid, non simpliciter improbatum, arguunt eius de Nouatione Vvitebergensi scripta edita: quod id, se absente: statim ab initio, tempore periculosissimo, nempe anno 1521. ac forte motu quodam temerario, & Anabaptistico (Carolo stadio enim nimis olim commercij cum Anabaptistis fuisse facile credimus) id factum, & tentatum videret.

Tom. 9.

Vviteberg.

LIII.

Disertè siquidem scribit Lutherus, potuisse illa successiuè concidere, populo ex Dei verbo rectius informato: verùm (Deus bone) alia nunc sunt tempora, alia lux, alia libertas: & quando erit, quæso,
p opulus

16
populus institutus, si post annos 70. à reformatione
incoata, institutus non est?

LIV.

*In parua
confess.* Sed nec dubitari potest (si quod res est dicere vo-
lumus) in illis contra Carolstadium actionibus hu-
mani aliquid passum Lutherum, siue colloquium il-
lud parum Theologicum Ienæ cum Carolstadio ha-
bitum, deposito floreno aureo: siue iracundas decla-
mationes contra cœlestes Prophetas: siue quod in
despectum Carolstadij (vt ipse Lutherus scribit) E-
leuationem Sacramenti, quam alias abrogare cogi-
tasset retineri Vvitebergæ voluerit.

LV.

Ergo CAROLSTADIO multum debent noui isti
ceremoniarum Pontificiarum patroni, qui se Luthe-
rum non irritasset, Lutherus procul dubio sponte to-
tam illam theatricam pompam, quam tanti faciunt,
subuertisset.

LVI.

*libr. 1. de
regno Chri-
sti cap. 4.* At videant illi homines (quod tamen Deus auer-
tat) ne eis idem accidat, quod suo iam tempore non-
nullis eueuisse scribit Bucerus, qui cum plenam re-
formationem admittere detrectassent, iusto Dei iu-
dicio rursus in Romani Antichristi laqueos & vete-
res tenebras prolapsi sunt.

LVII.

*De politia
Ecclesie.* Venio ad TERTIUM reformationis Ecclesia-
sticæ caput: nempe ad politiam, & gubernationem
Ecclesie.

LVIII.

Hic enim uerò, vt non pauca in Papatu reforma-
tione opus habent: & rectè ab Euangelicis primatus
Papæ impugnatus fuit: damnata simonia: reprehen-
sus contemptus canonum Apostolicorum, & Eccle-
siasticorum

fiasticorum in electione & ordinatione sacerdotum :
abusus item bonorum Ecclesiæ ad luxum Sardana-
palicum Cardinalium, Episcoporum, & alia huius-
modi ; Sic non pauca in politia & regimine Ecclesiæ
inter Euangelicos emendatione adhuc opus habent,
quam & Lutherus, & Bucerus, & Calvinus, alijque
hoc seculo viri cordati suaserunt, & omnes pij quo-
tidie exoptant.

LIX.

Nam prætextu illius abusus potestatis Ecclesiasti-
cæ, & illius luxus & petulantia quæ fuit in Papatu,
& quam nonnulli Pseudo Lutherani imitantur, in a-
liud extremum multi Euangelici proceres, & magi-
stratus ruere videntur.

LX.

Nimis quippe in plerisque reformatis Ecclesijs, vi-
lescit sacri ministerij dignitas ; nimis auarè bona Ec-
clesiastica ad se rapiunt & pro arbitrio vendunt &
mercantur nonnulli Principes, & magistratus conci-
dit magna ex parte disciplina Ecclesiasticæ vigor :
nominatim quoad legitimum ieiuniorum usum ; ad-
monitiones & censuras priuatas, & publicas ; Ex-
communicationem : domesticas Catecheses, & vi-
sitationes, Synodos, & similia, de quibus & Lutherus
in Ioelam, & Bucerus de regno Christi grauiter mul-
ta monuerunt.

LXI.

Et si igitur DEO Optimo Maximo satis magnæ
gratiæ agi non possunt pro reformatione doctrinæ,
præcipuè de iustificatione, de recta inuocatione, &
vera poenitentia, de Sacramentis : dolendum est ta-
men hanc tertiam reformationis partem, quæ consis-
tit in regimine & politia Ecclesiæ ita negligi, vt in
multis Germaniæ locis iaceat ferè tota disciplina Ec-
clesiastica

C

eclesiastica : & pro vno Pontifice Romano, tot penè Pontifices, domini fidei alienæ, aliarumq; Ecclesiarum censores, esse velint, quod sunt vel adultores aulici, vel gratiosi in aulis, aut ciuitatibus doctorculi, & Satrapæ: qui totam gubernationem & decisionerum Ecclesiasticarū, à suo supercilio pēdere volunt.

LXII.

Sic vel iacent & omittuntur Synodi, legitimaq; presbyteria: vel perexigua est eorum autoritas: & tales quæruntur ministri qui placentia loquantur: & illorum dominatorum, de quibus dictum est, sint veluti mancipia.

LXIII.

Et hīc tamen fatendum est nonnullas Ecclesias, eas præsertim quæ sunt sub Cruce, vt in Hungaria, Bohemia, Gallia, Belgio longe propius ad illam *euangēliam*, simplicitatem, libertatem, & disciplinam accedere, quæ temporibus Apostolicis, & paulò post viguit, si imprimis ordinem in eligendis ministris, Synodorum, & ieiuniorum celebrationem, censuras Ecclesiasticas, & excommunicationem, domesticas visitationes, & catecheses spectes.

LXIV.

Diximus autem supra thesi VI. Quartum reformationis caput, in Moribus Christianis positum esse.

LXV.

Neque enim satis est, nos contra Pontificios tradere & asserere salutare illud dogma, de Sola Fide, aut (quod eodem redit) Gratia Christi iustificante, nec satis eiici idola ex templis nisi ex animis tetra illa idola auaritiæ & ambitionis expellantur, & nisi contra libertinos & profanos, dogma sanctificationis, & energiæ, fructuumque Fidei tueamur, ac sollicitè populo Christiano inculcemus: quemadmodum à

dum à D. Paulo factum est in omnibus epistolis: nec
minus diligenter à D. Petro, Iacobo & Ioanne.

LXVI.

Id dum paulò negligentius quàm decebat à mul-
tis vrgetur, qui in alijs disputationibus toti ferè oc-
cupati haftenus fuere: nescio quomodo palsim tam
dissoluta vita, tantaq; licentia obrepfit, vt plerorūq;
Euangelicorum, in his partibus, mores à Pontificio-
rum meribus discerni vix possint,

LXVII.

Nobis itaque licet illam D. Chrysofomi quere- *Exposit. 2.*
lam vsurpare: ex moribus olim cognoscebatur Ec- *super Mat-*
clesia: nunc Christiani gentibus peiores sunt facti: *thaum Ho-*
vnde igitur vera Ecclesia cognoscitur nisi per Scri- *mil. 49.*
pturas? sic tamen vt pauculos sibi referuet semper
dominus, qui coram ipso ambulant.

LXVIII.

Atque hie vtinam bono exemplo gregibus suis
palsim præirent pastores, & qualem deberent tem-
perantiam, continentiam, ac *Φιλαδελφίας* colerent: &
nec altera manu panem, altera lapidem offensionis
proponerent.

LXIX.

Vtinam illa sæpius, & perpenderentur, & audi-
toribus suggerentur: *Seruum intelligentem voluntatem*
domini, & non facientem secundum illam, plagis multis va- *Luc. 12.*
pulaturum: Item, *si quis spiritum Christi non habet, illum* *Rom. 8.*
non esse eius: Item, *eos nondum rectè didicisse Christum, &*
veritatem, quæ est in Christo, qui non exuunt vetsrem ho- *Ephes. 4.*
minem, nec dant operam vite nouæ: Item, *non solos idolo-* *1 Cor. 6.*
latras, & hæreticos excludi ex regno cælorum: sed & auaros *Coloss. 3.*
scortatores, ebriosos, maledicos, inuidos. *Ephes. 5.*

C a

His

LXX.

*A quibus
Ecclesie
reformatio
de.*

His ita breuiter explicatis: nempe in quibus integra Ecclesiarum reformatio consistat: ad Alterum illud me conuerto: Per Quos reformatio tentari, & suscipi debeat.

LXXI.

Scribit quidem Socrates Scholasticus libro historiae Ecclesiasticae quinto, ex eo tempore, quo Christiani esse coeperunt Imperatores, Ecclesiae negotia ex eorum nutu pendere visa: & maxima concilia ipsorum autoritate conuocata.

LXXII.

Interim certum est ea pietate, ac moderatione praeditos fuisse religiosos Imperatores, ut in rebus quidem Ecclesiasticis, tanquam vtriusque tabulae custodes operam suam accommodauerint: sed nec ad maiestatem suam ostentandam, nec ad prauidicandum ordini Ecclesiastico: sicut historiae Constantini magni, Theodosij, & Martiani clarissimorum Imperatorum nos docent.

LXXIII.

Imo & Philippus Arabs, Imperator aliam ferox a Fabiano Episcopo, & Theodosius, ab Ambrosio se a sacris ad tempus arceri sunt passi, disciplinaeque Ecclesiasticae sese subiecerunt: Tantum consequi possunt prudentes, cordati, & inculpato Episcopi: quorum heu cum tanta sit hodie penuria, non mirum est ita tum sacri ministerij dignitatem, tum disciplinae robur collabi, aut censuram saltem vexare columbas.

LXXIV.

*Constit. 6.
de Episcop.
& clericis.*

Ne ipse quidem Iustinianus sua potestate contra ordinem Ecclesiasticum abusus esse videtur, qui in nouellis suis constitutionibus, maxima Dei dona esse rescribit: Sacerdotium, & Imperium: quorum illud diuinis

diuinis ministrans, hoc humanis præsidens rebus, totam vitam humanam exornet: Ideò nihil tam Imperatoribus curæ esse debere, ac Sacerdotum honestatem: tunc verò omnia in sacerdotio laudabiliter procedere, quando Sacrarum regularum obseruatio custoditur: quam sancti Dei Apostoli tradiderunt, & patres custodiuerunt.

LXXV.

Idem Iustinianus, Ecclesiasticas censuras à ciuilibus prudenter discernens iubet, vt Clerici apud *Const. 83.* proprios episcopos primùm conueniantur, & post hoc apud ciuiles iudices: Si de criminibus conueniatur clericus, iudices in prouincijs iudicent: Si Ecclesiasticum sit delictum, Ecclesiastica egens castigatione, Episcopus hoc dijudicet.

LXXVI.

Sunt itaq; hic limites ponendi: vt nimirum pij Principes, & magistratus, ea quæ ad ordinis externi conseruationem faciunt, velut ad templorum ab idolis repurgationem, excommunicationis legitimæ executionem, Ecclesiæ & scholarum externam tutelam, ea, sedulò tanquam Ecclesiæ nutritij procurant: Ministri verò, & pastores, quorum arma spiritualia sunt, eorum quæ reformanda sunt, ἐπινοήσεων iuxta Dei verbum, legitima deliberatione præeunte, suscipiant, susceptamq; freti & Sp. S. præsidio, & verbi diuini autoritate, quantum in ipsis est, tueantur.

*De his vide
Bucerum
in dialogis
German.
ann. 35. e-
ditis de of-
ficio magi-
strat. in re-
formandis
Ecclesijs.*

LXXVII.

Vbi talis ordo obseruatur, nec seditionis, aut im- prudentiæ accusari possunt ministri: nec ea mala metuenda, quæ incensum Persarum *περσίων*, siue templum ignis consecuta sunt.

*Theodoret.
histor. libr.
5. cap. 39.*

LXXVIII.

Et hic tamen proculdubio discrimen ponendum

est inter eos, qui ex mera temeritate, petulantia, aut auaritia, in templa, & idola irrunt: & eos qui nimis cessantibus magistratibus, sancto quodam, & extraordinario motu ad abominanda idola destruenda rapiuntur, qualis fortè ratio fuit in illo Abda, vel Auda apud Perlas, quem aliàs magni nominis virum fuisse constat, & in Vigilio Tridentino Episcopo, qui cùm in sua diocesi pio zelo accensus idola deleret, à rusticis circa annum Christi 420. interfectus fuit.

L X X I X.

Denique in Ecclesiæ politia, & regimine, vt omnibus modis primæ partes sunt Episcoporum, siue ministrorum Ecclesiæ; sic multum refert, vt non nisi viri prudentes, moderati, rerum periti, sinceri ad Ecclesiarum inspectiones, & visitationes adhibeantur: & cùm in Germaniæ multis locis nimis iuueniliter nonnulli lasciuiant, & vel ambitioni, vel ignauix nimis seruiant; non abs re est talium audaciam à politicis viris eis adiunctis, (modo viri sint, & religiosi, & cordati) frænari, & regimen Ecclesiasticum temperari, quod & Hemmingius clarus Theologus agnosceit: licet scribat in Dania totam disciplinæ Ecclesiasticæ administrationem penes Ecclesiasticos esse.

L X X X.

Constat certè, quod ad Ecclesiæ ærarium attinet, propter Sacerdotum incuriam tempore regis Ioas secretarium aliquem, vel Scribam à rege, Sacerdotibus adiunctum fuisse, qui templi ærario præesset vt & olim Apostoli, sed propter aliam causam: videlicet, ne à præcipuis vocationis suæ partibus auocarentur, Diaconos siue ministros eleemosynarum sibi vltro ascuerunt.

L X X X I.

Optant autem omnes pij plus libertatis Ecclesijs restitui

restitui, præsertim in Electione, & præsentatione
ministorum, plusq; libertatis pastoribus in domesti-
cis visitationibus, & talem statum constitui, qui nec
in monarchicam tyrannidem degeneret, & tamen
popularibus motibus, & ochlocratiæ occurratur:
quam viam, vt nobis Deus patefaciat: & in Ecclesiis
quæ se reformatas vocant integra & sincera, de qua
suprà dictum: non autem fucata, & manca re-
formatio procedere possit, ipsum cum
omnibus pijs, demissè oro per
Dominum IESVM.

FINIS.

DEUTSCHLAND
M. WOLFF
STADT
M. E.
1711
1711

Jf 4600

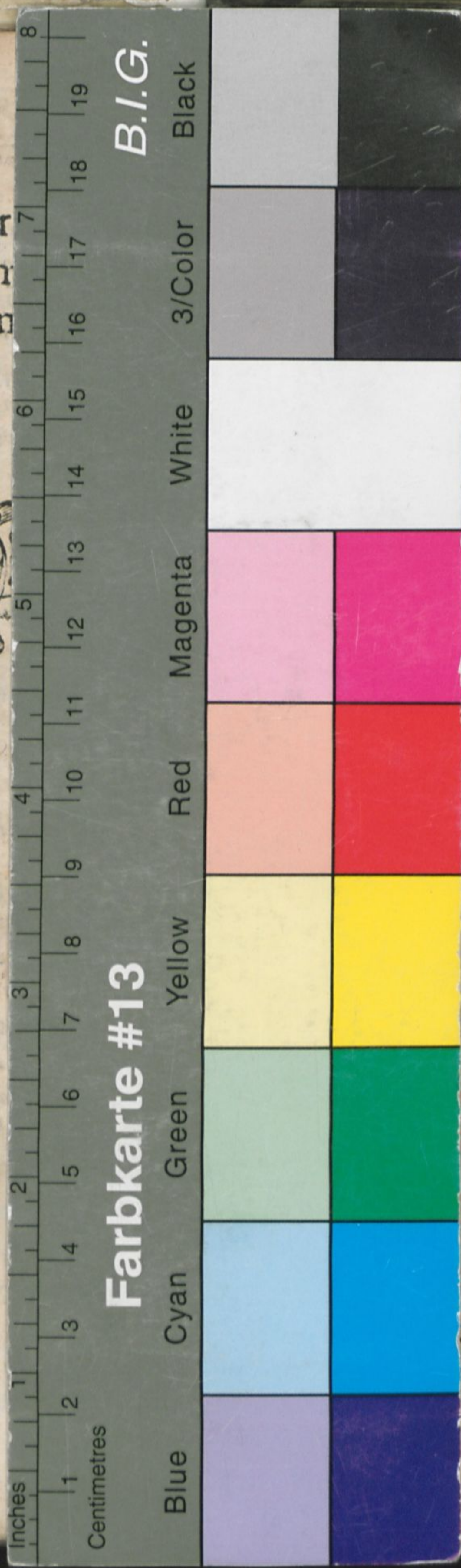
ULB Halle 3
003 299 04X

sb.

1077

B.I.G.

Farbkarte #13

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

II

THESES THEOLOGICÆ,
DE RECTA IN-
TEGRAQUE ECCLE-
SIARVM REFOR-
MATIONE.

Propositæ ad publicam disputationem

DANIELE TOSSANO, S. THEO-
logiæ D. & Professore in inclÿta Acade-
mia Heidelbergensi,

*Respondente erudito Iuvene,
Iohanne Masco, Silesio, Theo-
logiæ studioso,*

In auditorio Theologico, horis matutinis
ad diem Septembris 3.

HEIDELBERGÆ,
TYPIS SMESMANNIANIS.

c15 15 xcVII.

6.

